

Bezoek Europese Commissie aan Eems-Dollard

Twee monitorexperits van de Europese Commissie (NEEMO) brachten op 25 en 26 juni 2018 een bezoek aan het gebied Eems-Dollard. De Commissie deed dit in het kader van het programma LIFE IP Deltanatuur 2016-2022.

Verschillende organisaties zoals het Waterschap Vechtstromen, het Programma Naar een Rijke Waddenzee en de partijen betrokken bij de projecten in de Eems-Dollard praatten de monitors bij en namen hen mee het veld in. De monitors spraken na afloop hun waardering uit voor de initiatieven en ideeën die de verschillende partners naar voren brachten.

Voortgang Programma

De dag voorafgaand aan de veldbezoeken nam de Commissie uitgebreid de administratieve en financiële kant van het Programma LIFE IP Deltanatuur door. Hierbij werd duidelijk dat alle deelnemende partijen al een flinke sprong in de voortgang hadden gemaakt.

Iwan de Vries en Hans Gels, beiden van Waterschap Vechtstromen, presenteerden de voortgang van de projecten Vismigratie Grote Wateren en Rivierherstel Vecht. Dit laatste project is gericht op de ontwikkeling van het half-natuurlijk laaglandrivier gebied Vechtstromen/Vechtdal. Het idee is om hier het Building with Nature concept in te zetten.

Voor meer informatie: <https://www.vechtstromen.nl/over/voldoende/building-with-nature/>

Michiel Firet van Staatsbosbeheer gaf een presentatie over het project Evaluatie Programma Rijke Waddenzee en de Swimway Wadden. Doel van het programma is natuurherstel, verbetering en duurzaam gebruik van een veerkrachtige Waddenzee. Dit wil men bereiken door het verbinden van natuur en economie, een mutual gains benadering en een samenwerking tussen Rijk, provincies, natuurorganisaties, ondernemers, waterschappen en gemeenten op verschillende niveaus.

Meer informatie over Swimway Wadden: <https://rijkwaddenzee.nl/project/visstrategie-en-ontwikkelen-swimway-benadering/>

Veldbezoek

Het werkbezoek vond plaats in het Eems-Dollard natuurgebied. Hier bezocht de EU-commissie twee projecten, beide onderdeel van het Programma Eems-Dollard 2050. Beide projecten ademen het LIFE IP gedachtegoed uit; projecten waarin diverse organisaties gezamenlijk optrekken om een impuls aan de ontwikkeling van waardevolle deltanatuur in Nederland te realiseren. Daarnaast combineren de projecten diverse functies zoals veiligheid en natuur en economie en natuur.

Tevens brachten ze een bezoek aan het Emssperrwerk in Ditzum, Duitsland.

Foto: Wouter Idema

Programma Eems-Dollard 2050

Wim Schoorlemmer (LNV) en Ellen Farwick (Provincie Groningen) zijn beiden betrokken bij de LIFE IP actie Eems-Dollard. Zij praatten de delegatie bij over de ontwikkelingen in het gebied en in het Programma Eems-Dollard 2050. Het programma is onderdeel van het samenwerkingsverband Ecologie en Economie in Balans. Dit is een samenwerkingsverband tussen bedrijfsleven, natuur- en milieuorganisaties, waterschappen, Rijk, de provincie Groningen en gemeenten in de regio. Gezamenlijk streven de partijen naar een duurzame toekomst voor het gebied. De hoofddoelstelling is dat de kwaliteitsverbetering van de Eems-Dollard wordt ervaren als gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Samenwerking op nationaal en internationaal niveau

In het programma wordt op alle niveaus (projectniveau, ambtelijk niveau, bestuurlijk niveau en politiek niveau) zoveel mogelijk samengewerkt. Op 14 september 2018 wordt een conferentie georganiseerd waarbij betrokkenen worden uitgenodigd om mee te denken over de kansen en mogelijkheden in het Eems-Dollard gebied.

Daarnaast is de versterking van de internationale samenwerking met de Duitse deelstaat Nedersaksen belangrijk. Zo is er een overleg op hoogambtelijk niveau waar jaarlijks de voortgang van het ecologisch herstel in het gebied wordt besproken. In 2017 is een samenwerkingsovereenkomst met Nedersaksen getekend. Er zal onder andere worden samengewerkt aan monitoring en aan een Nederlands-Duits sediment management plan. Ook wordt onderzocht hoe het Duitse masterplan Eems 2050 en het Programma Eems-Dollard 2050 op elkaar afgestemd kunnen worden en hoe Duitsland betrokken kan worden bij het beheerplan Natura2000.

Daarnaast wordt geprobeerd om op politiek niveau de samenwerking met Duitsland te versterken. Zo wordt er gewerkt aan een bijeenkomst tussen de minister van LNV, Carola Schouten, en de Duitse/Nedersaksische minister van Umwelt Olaf Lies om elkaar bij te praten over de samenwerking bij activiteiten voor de ecologische kwaliteitsverbetering van het gebied.

Meer informatie is te vinden op: 2050 (<https://eemsdollard2050.nl/>)

Veldbezoek Kleirijperij

In de Eems-Dollard is te veel slib aanwezig. De waterkwaliteit is daardoor niet goed en de biodiversiteit neemt af. In de havens verzamelt zich veel slib waardoor regelmatig baggerwerkzaamheden nodig zijn. Aan de andere kant is er in het gebied behoefte aan klei om dijken mee te versterken. Door slib uit de Eems-Dollard te halen en om te zetten in klei, ontstaat een win-win situatie: de waterkwaliteit verbetert en er komt klei voor dijkversterking beschikbaar. In de toekomst zijn meer dijkversterkingen gepland langs de Eems-Dollardkust waarvoor klei nodig is. In de Kleirijperij rijpt het slib tot klei door processen als ontwatering, ontzilting en oxidatie.

De Kleirijperij heeft verschillende proefvakken, zodat ze verschillende varianten van rijping kunnen testen. In 2021 moet de klei voldoende gerijpt en bruikbaar voor toepassing zijn. De ambitie is om in 2022 jaarlijks 1 miljoen ton slib te onttrekken aan de Eems-Dollard. Dit heeft een positief effect op de unieke ecologische waarde van het estuarium.

In deze pilot werken de volgende organisaties samen: Rijkswaterstaat, de provincie Groningen, Groningen Seaports, waterschap Hunze en Aa's, Het Groninger Landschap en Ecoshape.

Veldbezoek Brede Groene Dijk

De Brede Groene Dijk is een demonstratieproject van het waterschap Hunze en Aa's. Het project richt zich op versterking van de zeedijk. Als deze dijk op een traditionele manier zou worden versterkt, zou de grasbekleding worden vervangen door asfalt. In dit project kiest men er echter voor een meer natuurlijke dijk te realiseren, een Brede Groene Dijk.

De Brede Groene Dijk is een brede dijk met een flauw talud, voorzien van een dikke laag klei en begroeid met gras. Voor het omvormen van de bestaande dijk tot een Brede Groene Dijk is 1,7 miljoen kubieke meter klei nodig. Die klei komt uit de nabije omgeving, door slib te onttrekken uit de omliggende kwelders, uit de Breebaart polder en uit het Zeehavenkanaal van Delfzijl. Dit slib wordt gerijpt tot klei in onder andere de pilot Kleirijperij Delfzijl.

Klutenkolonie

In de kwelder voor de dijk is een eiland met een omringende gracht aangelegd, de klutenplas. Het slib wat is afgegraven wordt omgezet in klei. Maar deze plas dient nog een ander doel. Het is een uitstekende broedlocatie voor kluten. Door de omringende watergracht kunnen vossen niet bij de nesten komen. De kluut kan daardoor ongestoord broeden, wat bijdraagt aan een verhoging van het broedsucces. Momenteel broeden er ruim 250 klutenparen.

Demonstratiedijk

In 2021 is, naar verwachting, het slib uit de kleirijperijen omgezet in bruikbaar klei. Dan wordt 1 km van de dijk omgebouwd tot een demonstratiedijk, een Brede Groene Dijk. Deze wordt een aantal jaren (2021-2024) getest en gemonitord voordat duidelijk is of het voldoende sterk is om de hele dijk op deze manier aan te kunnen passen. Zijn de uitkomsten positief dan wordt de dijk van Johannes Kerkhovenpolder tot aan de Nieuwe Statenzijl - totaal 12,5 km - omgevormd tot een Brede Groene Dijk.

Veldbezoek Eemskering (Emssperrwerk) in Ditzum

De Eemskering is een van de modernste stormvloedkeringen van Europa en is sinds september 2002 in bedrijf. De Niedersächsischer Landesbetrieb für Wasserwirtschaft, Küsten- und Naturschutz (NLWKN) onderhoudt en bedient de Eemskering. De Eemskering heeft twee functies. Het is in de eerste plaats bedoeld als stormvloedkering. Een gesloten kering kan water tot een hoogte van 3,70 meter tegenhouden. Daarnaast maakt de constructie door opstuwing van het water scheepvaartverkeer met een grotere diepgang mogelijk. Dit is vooral relevant voor de cruiseschepen die door de Meyer Werft in Papenburg gebouwd worden. De Eemskering kan het water enkele dagen opstuwten, zodat schepen met een diepte tot 8,50 meter erdoor kunnen varen en de open zee kunnen bereiken. Wettelijk is vastgelegd, dat dit maximaal 104 uur per jaar gedaan mag worden, tot een maximale stuwingshoogte van 2,70 meter boven het zeeniveau. Dit maximum mag bovendien alleen in de wintermaanden bereikt worden. Een plotselinge lozing van veel water door opening van de Eemskering tast namelijk het waterleven in het waddengebied van de Dollard aan. Bovendien kan het snel stijgende water in de broedtijd tot vernietiging van vogelnesten of verdrinking van jonge vogels die in de uiterwaarden van de Eems broeden leiden.

Reguleren van getijden

Door menselijke ingrepen zoals de verdieping van de vaargeul en inpolderingen van kwelders komt er met vloed meer slib de Eems in. De natuurlijke geulen zijn verdwenen, hierdoor zijn er minder gebieden waar het slib kan bezinken. Dit resulteert in een teveel aan slib. Momenteel wordt onderzocht of er geëxperimenteerd kan worden met het reguleren van getijden. Het idee is dat vanaf 2022 de deuren van de Eemskering een keer per dag, bij vloed, worden gesloten. Hierdoor komt er minder water de Eems binnen, en dus ook minder slib. Nederland wordt bij deze plannen betrokken via de formele processen en er vindt informatie uitwisseling plaats via bestaande gremia.